

Geluk & wijsheid voor beginners

Inleiding in de kunst van het filosoferen

Overzicht

- Geluk
- Rechtvaardigheid
- Kennis
- Schoonheid
- Liefde

Filosoferen

- Waarom is niet iedereen gelukkig?
- Hoe moet je rechtvaardig zijn?
- Waar dient kennis voor?
- Is schoonheid enkel subjectief?
- Wat is er nodig voor liefde?

Socrates (~469 – 399 v.Chr.)

Het enige wat ik weet,
is dat ik niets weet.

Socrates

- Heeft zelf niets op papier gezet
- “Het enige wat ik weet is dat ik niets weet”
- Ter dood veroordeeld: godslastering / bederven jeugd
- Socratische dialoog:
 - Wat nodig voor een goed leven? → moed
 - Wat is moed? → standhouden
 - Maar: terugtrekken om beter te kunnen toeslaan kan ook moedig zijn

Socratische wijsheden

- Je hebt vele onberedeneerde overtuigingen
- Onderzoek de redenen voor je geloof
- Enkel juiste kennis leidt tot juist handelen
- Een niet onderzocht leven is een niet geleefd leven
- Bronnen: o.a. Plato's apologie van Socrates

Op zoek naar het geluk

- Wat is de uiteindelijke reden om iets te doen?
- Geluk is een intrinsieke waarde (net als rechtvaardigheid, waarheid, schoonheid, liefde)
- Wat is geluk?
- Romanticus: geluk is een gevoelskwestie
 - Rousseau(1712 – 1778): terug naar de natuur
- Verstandsmens: geluk kun je beredeneren
 - Epicurus(341 – 270 v.Chr): gezond lichaam + gemoedsrust

Vragen

- Is geluk een kwestie van gevoel?
- Heeft het iets met genot te maken?
- Is het iets blijvends of iets voorbijgaands?
- Is er een recept voor te bedenken?

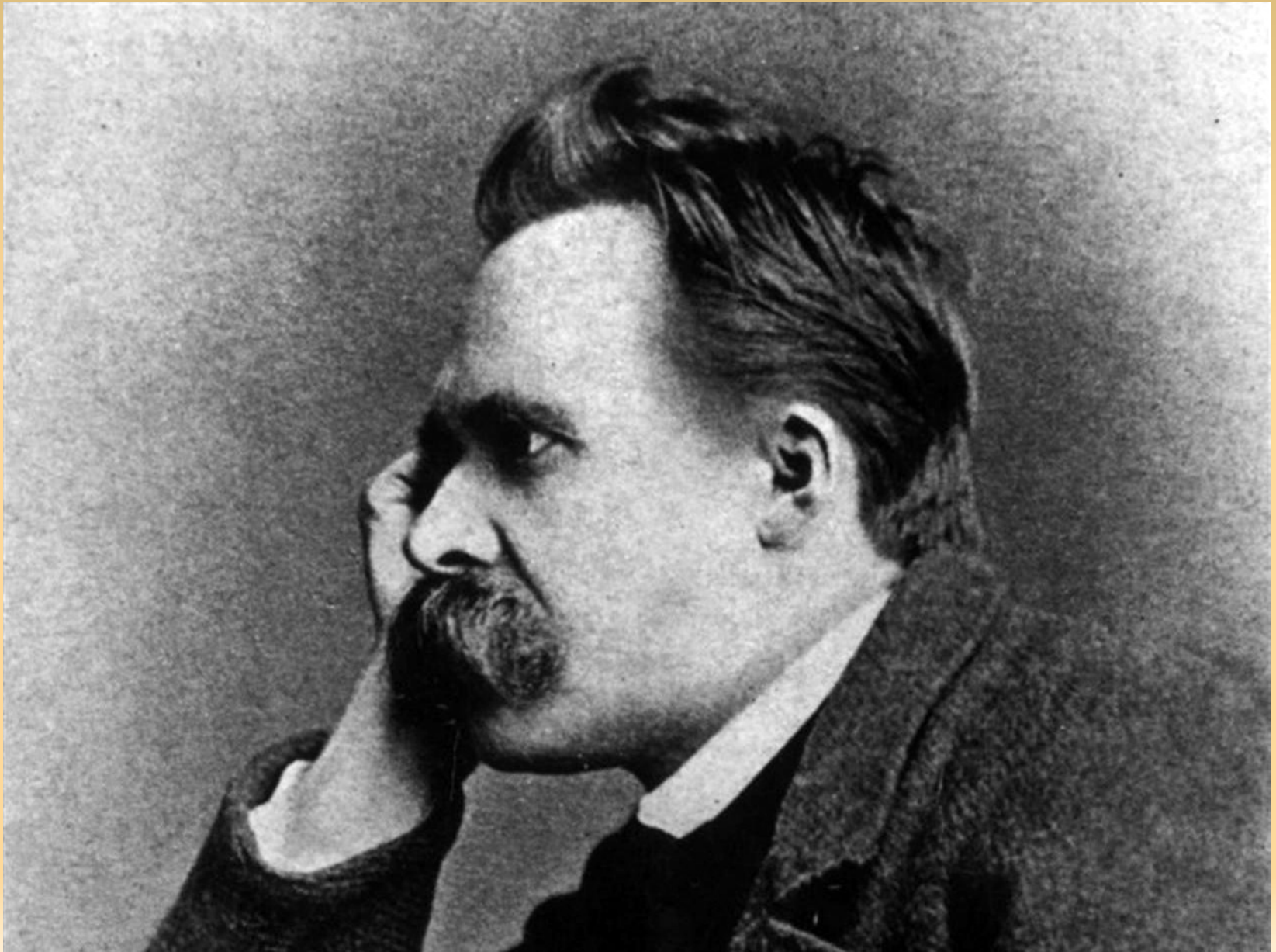
Spinoza (1632 – 1677)

De menselijke natuur 1

- Spinoza: ongestoorde en verheven blijmoedigheid
 - Verschil tussen hoe je bent en wie je bent
 - Gedrag in overeenstemming met je ware aard: kennis en inzicht noodzakelijk
 - Essenties: ideaalbeelden
 - Bewustzijn van essenties geeft vrede met onze plaats in het geheel

Nietzsche (1844 – 1900)

De menselijke natuur 2

- Nietzsche, de filosoof met de hamer
 - Verstand is de onderdrukker van onze instincten
 - De mens vormt een geheel
 - God is dood: de wereld is niet ordelijk
 - Leven hoeft niet gelukkig te zijn, maar groots, meeslepend, bewogen, geïnspireerd

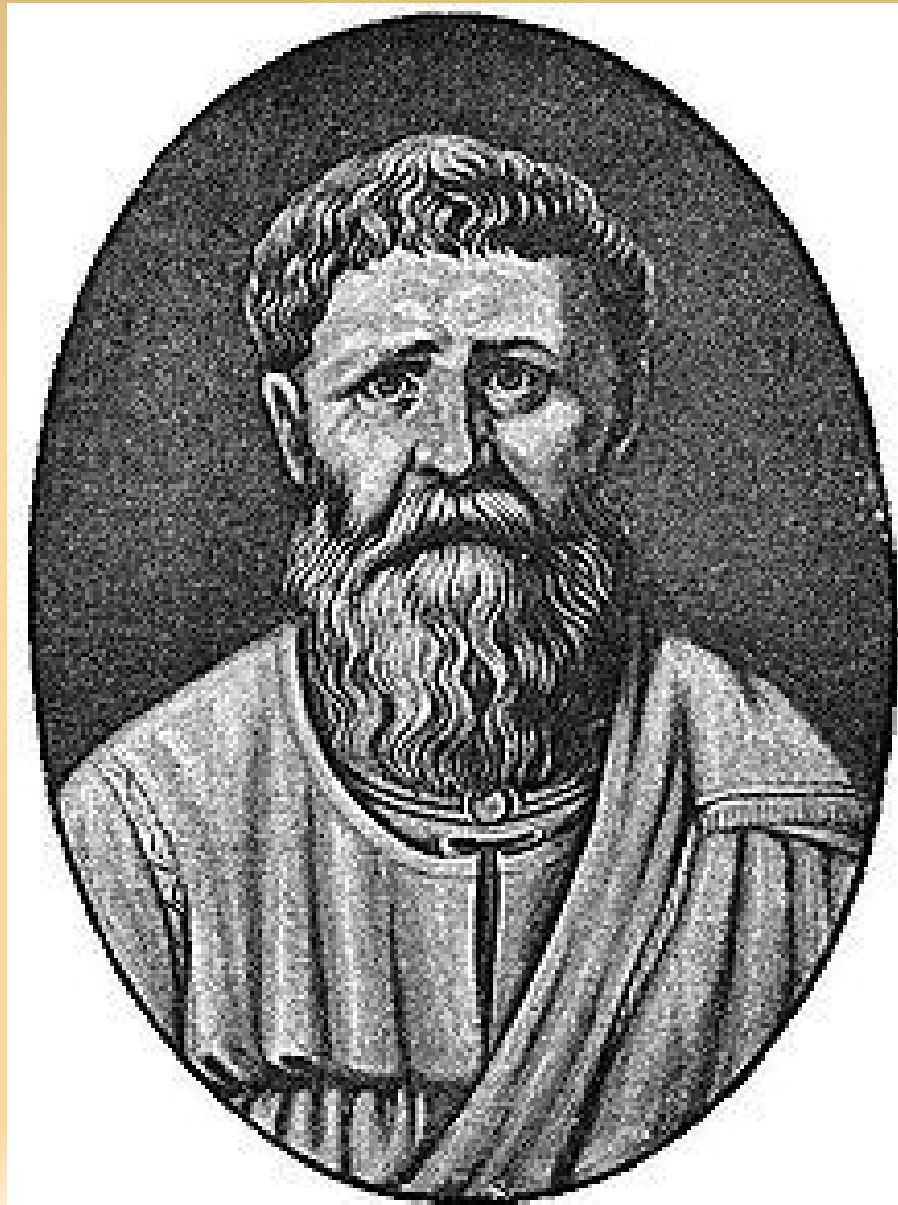
Vragen

- In hoeverre heb je een ware aard?
- Als je die hebt, komt die dan overeen met hoe je je gedraagt?
- Zo niet, waarom niet?
- Is die ware aard vast en onveranderlijk?
- Is geluk het doel van het leven?
- Waar gaat het om bij het mens zijn?

De macht van het verstand 1

- Socrates: zelfkennis noodzakelijk voor geluk
- Stoïcijnen: wat is van jezelf en wat niet?
 - Opvattingen, wil & emoties heb je in je macht
 - Lichaam, fortuin & aanzien niet
 - Ik = hegemonikon, dat wat macht uitoefent
 - Uiting van bezielende kracht (God / noodlot / logos)
 - Levensles: leef in overeenstemming met je ware zelf (natuurwet)
 - Daartoe: ken uzelve
 - → ataraxia (gemoedsrust)

Augustinus (354 – 430)

De macht van het verstand 2

- Augustinus: grondlegger christelijke filosofie
 - Menselijk verstand niet in staat menselijke natuur te doorgronden
 - Streven naar zelfkennis arrogant
 - Luister naar God

Vragen

- Kun je jezelf volledig doorgronden?
- Moet je dat willen?
- Wat is de relatie tussen religie en geluk?
- In hoeverre is geluk een zaak van gemoedsrust?